

Fælles specialplan for sanering af kyster, strande og havne i Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde, Aabenraa Kommune, Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg

Strandrensningsplan og bilag
2024

Indholdsfortegnelse

Indledning

Forord	5
Formål	6
Opbygning af specialplanen	6

Kapitel 0. Opgaver og ansvar

0.1 Planens gyldighedsområde	7
0.2 Planens godkendelse	7
0.3 Planens ajourføring	7
0.4 Planens afprøvning	8
0.5 Det danske lovgrundlag	8
0.6 Kommunernes ansvar	8
0.7 Politiets ansvar	9
0.8 Danske strandfogeder	9
0.9 Digefoged	9
0.10 Specielt vedrørende ilanddrevne tromler, beholdere, sprængstoffer	10
0.11 Koordinering af indsatsen over kommunegrænser og landegrænsen	10
0.12 Det tyske lovgrundlag	10
0.12.1 Ansvarsfordeling i Tyskland	11
0.12.2 Indsatsniveauer i Tyskland	11

Kapitel 1. Aktivering og drift

1.0 Aktivering	12
1.1 Egne stabe i egen kommune	12
1.2 Afløsning af stabsmedlemmer i KST/KSN	12
1.3 Deaktivering af staben i KSN/KST	13

Kapitel 2. Informationshåndtering

2.1. Informationshåndtering	15
-----------------------------	----

Kapitel 3. Koordination

3.1 Målet med koordination af handlinger og ressourcer	16
3.2 Overblik over ressourcer	16
3.3 Koordinerende ledelse	16
3.4 Forbindelsesofficer til LBS	16
3.5 Indsatsledelse på skadestedet	16

Kapitel 4. Kommunikation

4.1 Målet med kommunikation	17
-----------------------------	----

4.2 Kommunikation	16
Kapitel 5. Operativ indsats	
5.1 Operative procedurer ved indsats	18
5.2 Indsamling af olieprøver	18
5.3 Håndtering af opsamlet olieaffald m.m.	19
5.4 Midlertidig deponering af opsamlet miljøfarlige materialer	19
5.5 Rengøring/kassation af det anvendte materiel	19
Kapitel 6. Arbejdssikkerhed	
6.1 Arbejdssikkerhed og sundhedsfare	20
6.2 Arbejdssikkerhed	20
6.3 Sikkerhedsarbejdet	20
Ordforklaring	21

Bilag vedrørende naturbeskyttelse

A.1. Naturbeskyttelse	22
A.1.1. Forvaltning af Vadehavet	22
A.1.2. Øvrig beskyttelse af Vadehavet	22
A.1.3. Vadehavet som verdensarv	22
B.2. Natura 2000 – Vadehavet	23
B.2.1. Esbjerg Kommune	23
B.2.1.1. Vadehavet, delplan for F51 Ribe Holme og enge ved Ribe Å og Kongeåen	23
B.2.2. Esbjerg og Varde Kommune	23
B.2.2.1. Vadehavet, delplan H78 Vadehavet ved Ribe Å, Tved Å og Varde Å	23
B.2.3. Varde Kommune	22
B.2.3.1. Vadehavet, delplan for F49 Engarealer ved Ho Bugt	22
B.2.3.2. Vadehavet, delplan for F55 Skallingen og Ho Bugt	22
B.2.3.3. Vadehavet, delplan H239 Alslev Ådal	23
B.2.4. Fanø Kommune	24
B.2.4.1. Delplan for F53 Fanø	24
B.2.5. Sønderborg Kommune	24
B.2.5.1. Lilleskov og Troldmose, område 104	24
B.2.5.2. Augustenborg Skov, område 105	24
B.2.5.3. Flensborg Fjord, Bredgrund og Farvandet omkring Als, område 197	24
B.2.5.4. Sønderskoven og Lambjerg Indtægt, område 254	25
B.2.6. Tønder Kommune	25
B.2.6.1. Delplan F67 Ballum Enge og Kamper Strandenge	25
B.2.6.2. Delplan for F60 Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen	25
B.2.7. Aabenraa Kommune	25
B.2.7.1. Delplan for DK009X180 Bolderslev Skov og Uge Skov v. Jørgensgård Skov	25
C.3. Havpattedyr og havfugle	26
C.3.1. Døde sæler og hvaler på private strande	26
C.3.2. Døde sæler og hvaler på offentlige strande	26
C.3.3. Store havpattedyr	26
C.3.4. Forladte sælunger	26
D.4. Naturstyrelsen	27
D.4.1. Naturstyrelsen	27
D.4.2. Naturstyrelsen - Blåvandshuk	27
D.4.3. Naturstyrelsen - Vadehavet	27
D.4.4. Naturstyrelsen – Sønderjylland	27
E.5. Prioritering af særlige følsomme områder	27
E.5.1. Prioritering af indsats	27
E.5.2. Forebyggelse, bekæmpelse og oprensning	27
F.6. Kystklassificering	29
Skema: Følsomhedsindex	30

Forord

Det er alle myndigheders opgave at forebygge større ulykker og katastrofer, hvor det er muligt. De skal desuden fleksibelt kunne håndtere dem, hvis de alligevel indtræffer, og genoprette samfundets funktioner så hurtigt som muligt.

De generelle retningslinjer for det danske beredskab er beskrevet i beredskabsloven, jf. bekendtgørelse af beredskabsloven (LBK nr. 314 af 3. april 2017) om beredskab.

Beredskabssamarbejdet i alle sektorer og på alle niveauer bygger traditionelt på tre overordnede principper:

- Sektoransvarsprincippet, som indebærer, at den myndighed eller organisation, der har ansvaret under normale forhold, også har ansvaret for både det forebyggende og afhjælpende beredskab på området
- Lighedsprincippet, som indebærer, at der skal være størst mulig lighed mellem en given organisation under normale forhold og i tilfælde af ekstraordinære hændelser, således at omfanget af organisatoriske tilpasninger ikke bliver større end situationen tilsiger
- Nærhedsprincippet, som indebærer, at beredskabsopgaverne bør løses så tæt på borgerne som muligt og dermed på det laveste egnede, relevante organisatoriske niveau

I denne forbindelse skal kommunerne i Danmark udarbejde en beredskabsplan specielt for sanering af olie- og kemikaliefureninger på kommunernes kyster og havne. Derfor er beredskaberne i Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde og Aabenraa Kommuner samt Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg blevet enige om udarbejdelse af en fælles specialplan.

Planen skal være et praktisk og funktionelt ledelsesværktøj, som gør kommunerne i stand til at yde en forsvarlig indsats i ekstraordinære situationer, som vedrører en eller flere kommuner og evt. over landegrænsen.

Planen er en rammeplan, der bygger på sektoransvarsprincippet. Dette indebærer, at den, der har ansvaret for opgaven til daglig, også har ansvaret i en ekstraordinær situation.

Denne specialplan er udarbejdet i henhold til vejledning om strandrensning (VEJ nr. 9075 11/03/2008) og helhedsorienteret beredskabsplanlægning (HOB).

Som bilag til denne plan udarbejder hver kommune en oversigt over specielle forhold der gør sig gældende herunder beskrivelse af:

Kystklassificering

- Kyststrækninger
- Kystklassificering m.m.

Kortbilag

- Badestrande,
- Adgangsveje til stranden
- Særlige følsomme områder m.m.

Formål

Formålet med denne plan er at beskrive hvordan kommunerne i Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde og Aabenraa, samt Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg skal agere i tilfælde af olie- og kemikaliefurening på kysten, i havne og i Vadehavet.

Planen kan tages i anvendelse både ved hændelser, der omfatter én af kommunerne og ved hændelser, der omfatter flere eller alle kommuner og evt. over landegrænsen.

Specialplanen for kystforurening indeholder en beskrivelse af overordnede forhold og principper for beredskabet samt en beskrivelse af evt. krisestyringsorganisation.

Planen skal således:

- give et overblik over beredskabets opbygning, krisestyringsorganisation og ansvars- og kompetenceforhold
- sikre en ensartet opfattelse af indsatsniveauer i forhold til den aktuelle situation,
- sikre en hurtig, effektiv og korrekt indsats ved truende eller indtruffen forurening af kyststrækningerne
- medvirke til, at samarbejdet mellem forskellige involverede myndigheder m.fl. sker hurtigt og effektivt, med henblik på at opnå en optimal udnyttelse af ressourcerne til beskyttelse af kommunernes kyststrækninger

Opbygningen af specialplanen

Specialplanen er opbygget som en overskuelig og handlingsorienteret manual, der kan anvendes i tilfælde af forureningshændelser i kystnære områder og i havne.

Specialplanen er opbygget over kerneopgaver i krisestyring:

1. Opgaver og ansvar
2. Aktivering og drift
3. Informationshåndtering
4. Koordination
5. Kommunikation
6. Operativ indsats
7. Arbejdssikkerhed

Specialplanen er baseret på, at det er et chefansvar at sikre en forsvarlig og effektiv løsning af pålagte opgaver og afklare eventuelle tvivlsspørgsmål med de enkelte kommuners stabe m.m.

Denne specialplan omhandler sanering af kyster, strande og havne. Kommunernes egne beredskabsplaner er fortsat gældende, men der kan i henhold til denne plan ske en koordinering af kommunernes saneringsopgaver.

Selve den operative ledelse af kystforureningen sker i henhold til ”Retningslinje for indsatsledelse”, (REFIL) Beredskabsstyrelsen, oktober 2023.

0. Opgaver og ansvar

0.1 Planens gyldighedsområde

Denne plan gælder for Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde og Aabenraa kommuner, samt omfatter samarbejdet med Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg. Planen danner en overordnet ramme for kommunernes samarbejde i en aktuel situation. Planen gælder ikke for forureninger på havet herunder forureninger i Vadehavet eller jordsande. Skillelinjen mellem de kystnære områder og kyster og strande er i denne forbindelse defineret som normalvandstandslinien, medens havne omfatter havnens samlede ansvarsområde. Der henvises til en evt. udarbejdet beredskabsplan for havnen.

0.2 Planens godkendelse

Planen godkendes i Beredskabskommissionen for det enkelte beredskab. Dernæst beslutter den enkelte kommune hvorvidt planen skal godkendes i andre politiske udvalg.

Kommunerne skal selv sørge for administrativ og politisk godkendelse af planen. Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg implementerer planen administrativt samt orienterer Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz.

Planen træder i kraft ved politisk godkendelse.

0.3 Planens ajourføring

Planen skal opdateres en gang årligt i forlængelse af et evalueringsmøde mellem alle kommuner og Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg. Derudover skal planen evalueres efter konkrete hændelser.

Ansvar for afholdelse af evalueringsmøde samt opdatering af planen går på skift efter følgende plan:

- 2. kvartal i ulige år: Sydvestjysk Brandvæsen (Esbjerg, Fanø og Varde Kommuner)
- 2. kvartal i lige år: Brand & Redning Sønderjylland (Haderslev, Tønder og Aabenraa Kommuner.)
- Sønderborg har ikke værtskab for revision-/evaluering af planen, men deltager.

I forbindelse med ovennævnte møderække inviteres Miljøvagten i kommunerne til at deltage. Det er det enkelte beredskab, der informerer kommunernes indsatsledere om de udarbejdede planer i forbindelse med sanering af kyster, strande og havne.

Efter hver opdatering, bliver planen sendt til orientering til:

- Værnfælles Forsvarskommando, National Maritime Operations Centre (NMOC), samt Maritime Assistance Service (MAS)
- Miljøstyrelsen
- Syd- og Sønderjyllands Politi
- Beredskabsstyrelsen i Haderslev
- Beredskabsstyrelsen i Herning
- Esbjerg Havn
- Nationalpark Vadehavet
- Miljøvagten i kommunerne
- Aabenraa Havn

- Haderslev Havne (Haderslev Lystbådehavn Nord, Aarø Lystbådehavn og Aarøsund Fiskerihavn)
- Rømø Havn
- Nordby Havn
- Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz Schleswig-Holstein
- Kreis Nordfriesland
- Kreis Schleswig-Flensburg
- Stadt Flensburg

0.4 Planens afprøvning

Øvelses- og uddannelsesvirksomheden bør gennemføres på alle niveauer (kommune og evt. ved medvirken af det statslige beredskab og Maritime Assistance Service) som totaløvelser med indsats af såvel stabsapparat som bekæmpelsespersonel og materiel eller som deløvelser (rene stabsøvelser, alarmeringsøvelser, rekognosceringsøvelser, materieløvelser, øvelser i bortskaffelse af affald, øvelser i kontakt til pressen etc.).

Afprøvning af planen med en øvelse skal ske mindst én gang i hver kommunal valgperiode.

Øvelsen kan f.eks. afholdes i forbindelse med, at Maritime Assistance Service (MAS) afholder deres øvelse på havet.

Mindre øvelser (telefonøvelser, stabsøvelser m.m.) bør afholdes mindst hvert andet år. Der vil i den forbindelse blive udarbejdet et øvelseskoncept.

0.5 Det danske lovgrundlag

I forhold til de danske love er beredskabsplanen udarbejdet på grundlag af bestemmelserne i:

- Bekendtgørelse af beredskabsloven (LBK nr. 314 af 3. april 2017)
- Bekendtgørelse af lov om beskyttelse af havmiljøet (LBK nr. 147 af 10. februar 2024), kapitel 11 Beredskab m.v. herunder § 35 om kommunalbestyrelsens pligt til at tilvejebringe en beredskabsplan for iværksættelse af sanering af kyststrækninger i tilfælde af væsentlige forureninger og for bekæmpelse af forurening i havne
- Bekendtgørelse om refusion af udgifter til beredskab, bekæmpelses- og saneringsforanstaltninger, samt affaldsbortskaffelse vedrørende olie- og kemikalieforurening (Strandrensningsbekendtgørelsen), BEK nr. 1630 af 13. december 2006
- Bekendtgørelse om nødområder og planer herfor (BEK nr. 875 af 27. juni 2016)
- Bekendtgørelse af strandingsloven (LBK nr. 1711 af 19. august 2021)
- Bekendtgørelse om badevand og badeområder (BEK nr. 917 af 27. juni 2016). Der henvises endvidere til kommunernes udarbejdede planer for badesikkerhed
- Vejledning om strandrensning (Vejledning nr. 9075 af 11. marts 2008)
- Retningslinje for indsatsledelse (REFIL), Beredskabsstyrelsen, oktober 2023
- Retningslinjer for indsats ved CBRNE-hændelser, Beredskabsstyrelsen, december, 2022

0.6 Kommunernes ansvar

Af disse love, bekendtgørelser, vejledninger mv. fremgår det bl.a. vedrørende kommunernes ansvar:

Kommunalbestyrelsen har ansvar for sanering af kyststrækninger og bekæmpelse af forurening i havne i tilfælde af olie- eller kemikalieforurening og skal udarbejde en beredskabsplan for denne indsats. Som en del af dette kan kommunalbestyrelsen pålægge havnebestyrelsen at udarbejde en beredskabsplan for bekæmpelse af forurening i havnen samt at sørge for, at det nødvendige materiel er til rådighed. Kommunalbestyrelsen skal underrette miljøministeren og forsvarsministeren om indholdet af beredskabsplanerne og ændringer og tillæg til disse. Det er op til den enkelte kommune evt. at pålægge havnene at udarbejde en beredskabsplan.

Den enkelte kommune skal disponere over mandskab og materiel til sanering eller bekæmpelse af en forurening, der ikke er af et ekstraordinært stort omfang, mens særlig alvorlige og omfattende forureninger ledes af forsvarsministeren eller andre myndigheder, som ministeren bemyndiger dertil.

0.7 Politiets ansvar

Den samlede indsats ved større skader koordineres af Politiet, jf. Beredskabslovens § 17 med henvisning til retsplejelovens § 108. For de seks kommuners vedkommende er det Syd- og Sønderjyllands Politi, der har den koordinerende ledelse.

Den koordinerende ledelse indebærer, at Politiet skal sikre, at samtlige funktioner i og uden for indsatsområdet koordineres på en sådan måde, at den samlede indsats foregår så effektivt som muligt.

Politiets opgaver er herudover at sikre, at ambulance- og redningsfolk kan arbejde uforstyrret. Samtidig varetager Politiet selve den politimæssige efterforskning af skadestedet.

Den koordinerende ledelse indtræffer efter Politiets beslutning i tilfælde af hændelser, der kræver indsats af én eller flere kommuner/Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg, og den pågår fra en eventuel planlægnings- og forberedelsesfase gennem indsatsfasen til funktionen slutter med reduceret beredskab, når den egentlige reetablerings- og genopbygningsfase indtræder.

0.8 Danske strandfogeder

For kyststrækninger, hvor det findes nødvendigt, kan politidirektøren ansætte strandfogeder efter indhentet erklæring fra kommunalbestyrelsen. Indtil Politiet kommer til stedet udøver strandfogeden politimyndigheden i strandings- og forstrandsanliggende.

Når løst gods, vrag eller vragstykker driver ind på forstranden skal strandfogeden indberette dette til Politiet og Skat og sørge for, at der ikke sker strandtyveri. Politiets tilstedeværelse er ikke nødvendig, når værdien af det inddrevne gods, der er genstand for samlet bjærgning skønnes ikke at overstige 500 kr. Der henvises i den forbindelse til Strandingsloven, lovbekendtgørelse nr. 1711 af 19. august 2021.

Den primære opgave for en strandfoged er tilsyn med stranden, bjærgning af strandingsgods der har værdi, f.eks. tømmer, tøj, surf brædder og andet vraggods.

Den sekundære opgave er rapportering af hærverk på skilte og andet, olieforurening af strand, sæler og fugle. Særlig meget affald om foråret og i turistsæsonen meldes til kommunen, som forestår oprensningen.

En strandfoged har ligeledes pligt til at føre protokol over bjærget gods, indrapportere dette til politiet en gang om året, samt arrangere og gennemføre forstrands auktioner efter behov.

0.9 Digefoged

Digefogeden er normalt en person, som fører tilsyn med vedligeholdelse af diger i marsken. Titlen Digefoged er en titel som normalt kun forekommer syd for Kongeåen.

Digelag/Kystbeskyttelseslag bliver administreret efter det enkelte lags vedtægter, som er afledt af Kystbeskyttelsesloven eller Vandløbsloven. Laget har en bestyrelse med en formand, som har kontakten til kommunen og Kystdirektoratet.

0.10 Specielt vedrørende ilanddrevne tromler, beholdere, sprængstoffer m.v.

Ilanddrevne tromler, beholdere, kasser og lignende strandingsgoods anmeldes via alarmcentralen på 112 eller ved henvendelse til politiet på 114, der i henhold til strandingslovgivningen skal tage stilling til, hvorledes man ejermæssigt og i relation til bjergeløn skal forholde sig med hensyn til godset. Endvidere kan borgere henvende sig direkte til kommunen om disse forhold.

Ved mistanke om beholdere m.v. indeholdende ammunition og sprængstoffer underrettes politiet straks. Politiet foretager det videre fornødne. Eventuel uskadeliggørelse af ammunition og sprængstoffer vil efter aftale mellem politiet og forsvaret blive foretaget af forsvaret, medens politiet forestår afspærring af området.

Det påhviler politiet at træffe de for den offentlige sikkerhed nødvendige foranstaltninger (afspærring) i de tilfælde, hvor indholdet kan tænkes at rumme fare for mennesker, dyr og omgivelser, f.eks. på grund af dets giftighed, sundhedsfare eller brandfare. En konkret vurdering skal fastslå om, der skal alarmeres "Akut miljøuheld", om de ilanddrevne tromler kan blive liggende, eller den enkelte kommunes miljøvagt skal tilkaldes.

Maritime Assistance Service (MAS) orienteres om det fundne objekt.

0.11 Koordinering af indsatsen over kommunegrænser og landegrænsen

Ved en forurening af kommunernes kyststrækninger opretter kommunerne i henhold til de kommunale beredskabsplaner stabsapparater med henblik på koordinering af den del af indsatsen, som foretages på de arealer kommunen har ansvaret for.

Såfremt forureningen vedrører arealer over to eller flere kommuner er det af afgørende betydning at kommunernes indsats koordineres, og at der foretages en prioritering af de ressourcer som kan tildeles den enkelte kommune. Denne prioritering af ressourcer vil omhandle hvor er skaden sket, hvorhen vil skaden brede sig, er der mennesker eller dyr i fare, naturfølsomme områder, badestrande m.m.

Tildelingen sker gennem politiet ved oprettelse af et Kommandostade (KST) eller Kommandostation (KSN).

Det vil i den forbindelse være politiet, der formidler kontakten til de tyske myndigheder (Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz i Husum). De enkelte kommuner/tyske myndigheder sender en forbindelsesofficer til enten KST eller KSN.

Ved mindre forureninger, hvor KST eller KSN ikke bliver oprettet, kontakter Brand & Redning Sønderjylland/Sydvestjysk Brandvæsen de tyske myndigheder.

0.12 Det tyske lovgrundlag

Sikkerhed i kystnære områder med forurening er baseret på Landeswassergesetz (LWG).

I de kystnære farvande i det statslige agentur for kystsikring er Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz Schleswig-Holstein (LKN.SH) ansvarlig.

I mere komplicerede tilfælde, er Das Havariekommando i Cuxhaven ansvarlig.

For indvande (vådområder, osv.) er hhv. Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg ansvarlig.

I forbindelse med de katastroferamte områder handles på basis af Schleswig- Holsteins Landeskatastrophenschutzgesetz (LkatSG). *Der er en anderledes Katastrofedefinition i Tyskland, der mere omhandler at Kreis hjemtager koordinering af håndteringen i en stab – og i nogle tilfælde en anden håndtering af økonomi ifm. hændelsen (se 0.12.2).*

0.12.1 Ansvarsfordeling i Tyskland

Distrikterne Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg er underste civilbeskyttende myndigheder. I forbindelse med katastrofesituationer koordinerer kommunalbestyrelsen i hhv. Husum, Schleswig og Flensburg alle aktiviteter og opgaver.

Afhængig af omfanget og størrelsen af forureningen koordinerer og bekæmper Das Havariekommando og Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz Schleswig-Holstein (LKN.SH) forureningen.

Ved en større forurening/katastrofe overtager Stab des Landrates (kommunalbestyrelsen) i Husum for Kreis Nordfriesland, i Schleswig for Kreis Schleswig-Flensburg, samt Stab des Bürgermeister*in i Flensburg for Stadt Flensburg den samlede ledelse og koordinering af alle kræfter.

0.12.2 Indsatsniveauer i Tyskland

Overordnet set arbejdes der i Tyskland med to niveauer:

1. Indsats under katastrofeniveau: Indsatserne behandles af de normalt involverede organisationer.
2. Indsats på katastrofeniveau: Indsatserne koordineres centralt af hhv. Verwaltungsstab des Kreis Nordfriesland, Verwaltungsstab des Kreis Schleswig-Flensburg og Verwaltungsstab des Stadt Flensburg.

1. Aktivering og drift

1.0 Aktivering

Planen kan iværksættes ved henvendelse til en af kommunernes beredskabsdirektør, beredskabschef eller vagthavende indsatsledere.

Det vil så være kommunens beredskabsdirektør, beredskabschef eller vagthavende indsatsleder, der iværksætter planen.

Beredskabet er opbygget i en varslingsfase og tre indsatsniveauer, så det er muligt at iværksætte det beredskabsniveau, der må anses for nødvendigt afhængigt af forureningens omfang. Med baggrund i de tilgængelige informationer fra MAS og evt. politiet, vurderer indsatslederen på hvilket indsatsniveau indsatsen forventes at skulle afvikles.

Varslingsfase: Situationsbestemt systematisk rekognoscering af strande med henblik på, at lokalisere evt. forurening og vurdere omfanget.

1. indsatsniveau: Foretager sanering i tilfælde af **mindre forureninger** på strande og involverer det kommunale redningsberedskab i samarbejde med kommunale afdelinger og Miljøvagten.

2. indsatsniveau: Supplerer 1. indsatsniveau ved **større forureninger** og involverer hele den samlede kapacitet i den kommunale organisation eventuelt støttet af Beredskabsstyrelsen Sydjylland (Haderslev), Beredskabsstyrelsen Midtjylland (Herning), samt evt. øvrige Beredskabscentre.

3. indsatsniveau: Supplerer 1. indsatsniveau og 2. indsatsniveau ved **alvorlige og omfattende forureninger**. I dette tilfælde overtages ledelsen af aktionen af forsvarsministeren eller uddelegerer opgaven til en anden myndighed f.eks. Beredskabsstyrelsen.

1.1 Egne stabe i egen kommune

Det vil være Beredskabsdirektøren/-chefens afgørelse i hvilket omfang Direktionen og Borgmesteren skal aktiveres. Information håndteres normalt af ISL RB.

Direktionen/Borgmesteren vil i samråd med Beredskabsdirektøren/-chefen træffe afgørelse om i hvilket omfang kommunernes "Generelle beredskabsplan/Plan for fortsat drift" skal iværksættes.

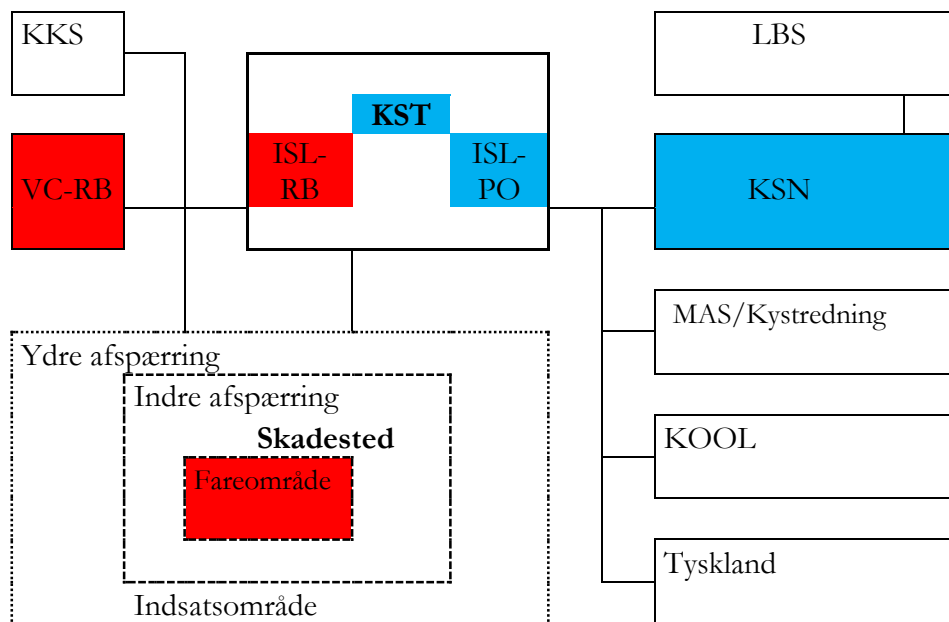
1.2 Afløsning af stabsmedlemmer i KST/LBS

Ved længerevarende indsatser, hvor staben er i operationsberedskab, har Stabschefen ansvaret for at vurdere, om der skal iværksættes afløsning af stabsmedlemmer. Alle berørte kommuner er ansvarlige for, at der foretages en planlægning for stabenes bemanning i den konkrete situation og herunder, at der udpeges afløsere til de bemandede funktioner.

1.3 Deaktivering af staben i KST/LBS

Når der ikke længere er behov for krisestyringsorganisationen, og eventuelt resterende opgaver mere hensigtsmæssigt kan løses i kommunerne, træffer Stabschefen efter drøftelse med stabens medlemmer beslutning om deaktivering af krisestaben.

1.4 Aktivering af krisestab ved hændelser, der involverer én/flere kommuner / landegrænsen

Ordforklarin

g

KST	Kommandostade, ledes af Politiet
KSN	Kommandostation, oprettes på politistationen
LBS	Lokal beredskabsstab, strategisk tværfaglig stab
ISL-PO	Indsatsleder Politi
KKS	Kommunes krisestyringsstab med støttefunktioner
KOOL	Koordinerende læge
MAS	Maritime Assistance Service
VC-RB	Redningsberedskabets vagtcentral
ISL-RB	Indsatsleder Redningsberedskab

2. Informationshåndtering

2.1 Informationshåndtering

Målet med håndtering af informationer om forureningen er at sikre, at Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde og Aabenraa kommune samt Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg til stadighed har et overblik over den samlede situation.

Det samlede situationsbillede skal indgå i grundlaget for at træffe beslutninger, samt indgå i grundlaget for at varetage en effektiv informationshåndtering.

Fra modtagelse af første melding og aktiveringen af denne plan, skal Beredskabsdirektøren/-chefen eller vagthavende indsatsleder føre en detaljeret minutrapport (log).

Der skal oprettes en sag i kommunernes elektroniske sagshåndteringssystem, hvor al dokumentation samles.

Beredskabsdirektøren/-chefen eller vagthavende indsatsleder skal sørge for, at relevante personer i den kommunale organisation på politisk og administrativt niveau er orienteret om situationen. Når kommunens generelle beredskabsplan er aktiveret, skal krisestyringsstaben holdes løbende orienteret om den konkrete situation.

Hvor der ikke bliver oprettet KST/LBS, skal Beredskabsdirektøren/-chefen eller vagthavende indsatsleder holde beredskabet i nabokommunerne orienteret om situationen, meldinger og prognoser. Den, der observerer forureningen først, orienterer de øvrige kommuner, herunder også tyske myndigheder.

Ved konstateret forurening skal Miljøstyrelsen orienteres med henblik på dækning af de økonomiske omkostninger. Se efterfølgende 'Fælles Indsatsplan og Instruks for ISL RB gældende for Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde og Aabenraa kommune 2024: Anmeldelse/accept af hændelser til Miljøstyrelsen.'

Der skal hurtigst muligt udpeges en sagsbehandler for hver kommune, som varetager opgaver med dokumentation, økonomi og revision i forhold til Miljøstyrelsen.

3. Koordination

3.1 Målet med koordinering af handlinger og ressourcer

Målet med koordinering af handlinger og ressourcer er at opnå den bedst mulige udnyttelse af de ressourcer, som er til rådighed. Således at konsekvenser af forureningen kan begrænses og situationen kan normaliseres hurtigst muligt.

3.2 Overblik over ressourcer

Som bilag til denne plan udarbejder hver kommune, de tyske Kreise og Stadt en liste over, hvilke ressourcer (intern og eksternt) der er til rådighed.

3.3 Koordinerende ledelse

Ved mindre forureninger er der ikke behov for tværgående koordination, idet håndteringen af disse er almindeligt internt kommunalt driftsforhold, på niveau med andre mindre serviceopgaver.

Ved mere omfattende forureninger (2. og 3. Indsatsniveau) er det, i henhold til beredskabslovens § 17 politidirektøren, der koordinerer (KST/KSN) den samlede indsats. Dette er også tilfældet, når en forurening strækker sig over kommune- og landegrænsen.

Den koordinerende ledelse indebærer, at Politiet skal sikre, at samtlige funktioner i og udenfor indsatsområdet koordineres på en sådan måde, at den samlede indsats foregår så effektivt som muligt. Politiet træffer afgørelse om, hvorvidt opgaven løses i KSN eller om LBS skal aktiveres.

Det vil være Syd- og Sønderjyllands Politi der er koordinerende leder af indsatsen, og varetager kontakten til Kooperative Regionalleitstelle Nord, Harrislee (KRLSN), Landesbetrieb für Küstenschutz, Nationalpark und Meeresschutz i Husum (LKN), Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg ved landegrænsende overskridende forureninger.

3.4 Forbindelsesofficerer til LBS

Kommunerne skal kunne udsende forbindelsesofficerer til andre stabe herunder den lokale beredskabsstab (LBS) mv. Denne forpligtelse varetages af redningsberedskabet.

Forbindelsesofficeren skal:

- Fungere som bindeled mellem LBS og kommunerne
- Bidrage til smidig informationsudveksling og den gensidige forståelse af de valgte mål, strategier og tiltag
- Fungere som faglig støtte for den modtagne stab

Sydvestjysk Brandvæsen repræsenterer Esbjerg, Fanø og Varde i LBS. Brand & Redning Sønderjylland repræsenterer Haderslev, Tønder og Aabenraa i LBS. Sønderborg Beredskabs repræsenterer Sønderborg Kommune.

3.5 Indsatsledelsen på skadestedet

Normalt vil der højst blive etableret en KST i hver kommune ved en forurening af kysten, stranden eller havnen. Det vil være ISL-PO og ISL-RB der træffer afgørelse, hvor KST skal etableres.

I situationer, hvor der sker forurening flere steder i egen kommune, kan der fra start være behov for flere indsatsområder. Beslutning om etablering af ekstra indsatsområder træffes af indsatsledelsen i det først selvstændige etablerede indsatsområde, der også afgør om indsatsområdet/-områderne skal indeholde et eller flere skadesteder. Til hvert af disse ekstra indsatsområder skal der etableres selvstændig indsatsledelse og med selvstændige Kommandostader (KST).

4. Kommunikation

4.1 Målet med kommunikation

Målet med krisekommunikation i forbindelse med en strandforurening indenfor Vadehavsområdet og de øvrige havområder er at sikre:

- At der kan reageres med en hurtig og præcis kommunikation ved en pludselig opstået informationsforespørgsel
- At imødekomme behovet for dialog med og informationer til presse, samarbejdspartnere og befolkningen samt egne medarbejdere med flere

4.2 Kommunikation

Kommunerne varetager normalt kommunikationen i henhold til kommunernes individuelle kommunikationspolitikker.

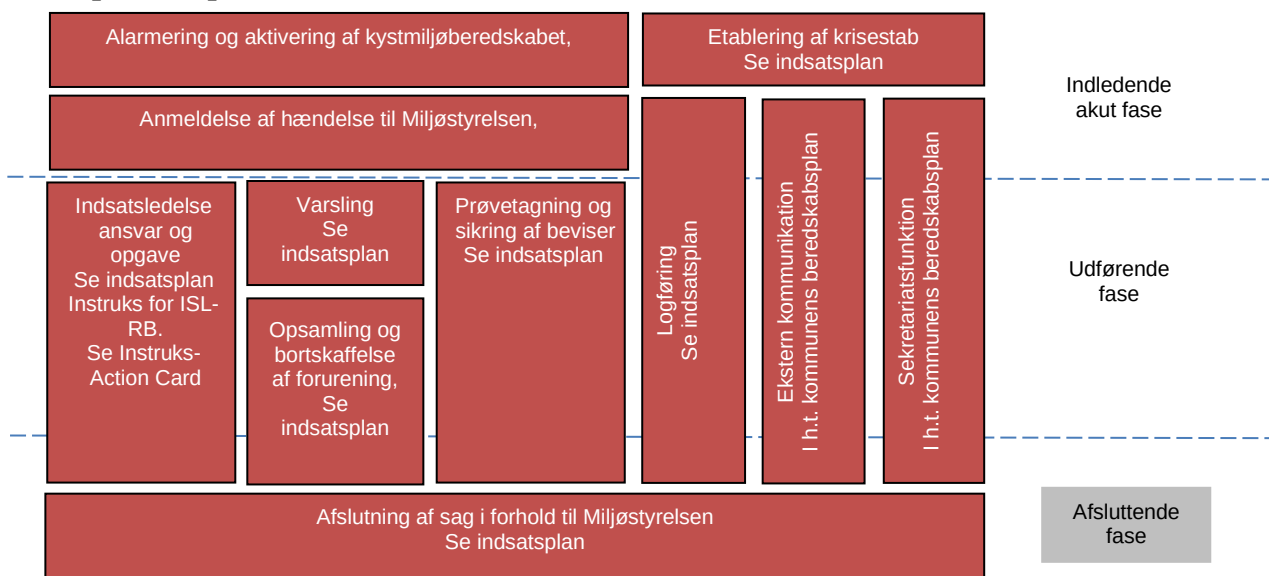
Hvis kommunernes generelle beredskabsplaner er aktiveret, varetages kommunikationen i overensstemmelse med denne plan.

Når politiet har aktiveret den lokale beredskabsstab (LBS), kan der være særlige forhold omkring krisekommunikation, som herefter skal varetages.

Hvis der er behov/ikke behov for frivillige, er det kommunen/KST/KSN, der oplyser om dette.

5. Operativ indsats

5.1 Operative procedurer ved indsatsen

5.2. Indsamlingen af olieprøver

Ved olieforureninger til havs er MAS ansvarlig for indsamling af olieprøver, ligesom MAS også har myndighed til at gå om bord på et skib i dansk territorialfarvand og udtage prøver i tilfælde af mistanke om oliespild.

Det er også MAS, der kan anmode udenlandske myndigheder om at gennemføre en såkaldt "Port State Control" mod et mistænkt skib - det vil sige en kontrol af skib og skibspapirer samt udtagning af prøver, når skibet efter at have forladt dansk område anløber en udenlandsk havn.

Ved olieforureninger skyllet op på strande og kyster ligger ansvaret hos den lokale miljøvagt, mens det i havneområder vil være havnemyndighederne eller politiet, som er ansvarlige for opsamling af prøver fra forurening og udtagning af prøver fra mistænkte skibe i havnen.

Indsamlingen af olieprøver skal ske så sikkert og dokumenterbart som muligt for at kunne gennemføre en kemisk identifikation af "oliens fingeraftryk". Derfor har Miljøstyrelsen udsendt specielle "olieprøvekasser" til en række skibe og relevante myndigheder. I "olieprøvekasserne" findes der en beskrivelse af en række nødvendige forhold omkring prøvebeholdere, opsamling og udtagning, antal, mærkning, opbevaring og forsendelse af prøver.

Miljøvagten har efter melding om forurening, mulighed for prøvetagning, fotodokumentation og anden form for relevant sikring af beviser. Således at disse resultater kan sammenlignes med de resultater MAS udtager. Dette af hensyn til entydig, at fastslå hvem der er forureneren.

Denne dokumentation er af allerstørste betydning, hvis analyseresultatet og stofindikationen skal kunne anvendes som bevismateriale i en eventuel erstatnings-/straffesag. Der må således aldrig kunne rejses tvivl om, hvilken forurening eller mistænkt kilde en stofprøve eller analyseresultat stammer fra.

5.3. Håndtering af opsamlet olieaffald m.m.

Håndtering af bortskaffelse af opsamlet olie, olie/vandblanding, olieforurenet sand fra sandsaneringen, oliesølet materialer med videre skal bortskaffes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens bestemmelser. Den Kommune Miljømyndighed skal vejlede herom.

5.4. Midlertidig deponering af opsamlet miljøfarligt materiale

I forbindelse med indsatsen med bekæmpelse af forurening af kysten og udbredelse af denne og ved en evt. senere oprensning kan der anvendes midlertidige depoter, indtil endelig bortskaffelse af olie- og evt. kemikaliematerialet kan påbegyndes.

Disse midlertidige depotpladser udpeges af den Kommune Miljømyndighed i samarbejde med Miljøvagten. Det er Miljøvagten, der står for etablering og indretning af disse midlertidige depotpladser.

5.5. Rengøring/kassation af det anvendte materiel

Ved rengøring af anvendt udstyr skal det sikres, at der ikke sker yderligere forurening af miljøet. Rengøring skal foregå på/i nærheden af de udpegede midlertidige depotpladser. Rensningsstedet bør indrettes som angivet i Miljøstyrelsens ”Vejledning om strandrensning”.

Såfremt det er muligt at transportere forurenet materiel og udstyr uden risiko for yderligere forurening, eksempelvis i container som er foret med presenning, kan rensningsstedet eksempelvis placeres på en miljøgodkendt vaskeplads, som er udstyret med en olie- og benzinudskiller. Dog må der ikke anvendes oliedispergerende midler ved rengøring uden at olie- og benzinudskilleren er afspærret.

Såfremt det er nødvendigt at flytte materiel og udstyr fra et forurenet område til et andet forurenet område, kan grundigt rensning af udstyret undlades, dog skal der sikres, at der ikke sker yderligere forurening af miljøet i forbindelse med transporten, eksempelvis ved indpakning af udstyr med presenninger.

Ved transport af selvkørende maskiner skal der, såfremt maskiner selvstændigt skal køre fra et forurenet område til et andet område, foretages en fuldstændig rengøring. Kan transporten ske uden, at maskinen skal gennem et ikke forurenet område, kan rengøring undlades.

Når køretøjer forlader et forurenet kystområde eller transportkøretøjer forlader rensningsområder, bør der foretages en grovrensning af især køretøjets dæk.

Før flytning af udstyr fra forskellige forurenede områder skal det sikres, at der er indsamlet prøver af det forurenede materiale i de forskellige områder, eller det med sikkerhed er fastslået, at forureningen i de forskellige områder, stammer fra den samme skadevolder.

Inden der iværksættes rengøring af materiel og udstyr, bør der foretages en vurdering af, om det er rentabelt at rengøre udstyret, eller om det vil være mere rentabelt at kassere udstyret.

Det er Miljøvagten der skal tage stilling til, om materiel og udstyr skal rengøres eller kasseres.

Kasseret udstyr og evt. rengøring af det anvendte materiel og udstyr skal håndteres efter gældende regler m.m.

6. Arbejdssikkerhed

6.1 Arbejdssikkerhed og sundhedsfare

Alle råolier og raffinerede olieprodukter kan have en sundhedsskadelig effekt på den menneskelige organisme. Arbejdet med fjernelse af olie er både snavset og farligt. Ofte skal arbejdet udføres under ugunstige vejrforhold samt ofte i ubekvemme arbejdsstillinger. For at undgå ulykker og sygdom som følge af dette arbejde, må særlige forholdsregler iagttages med hensyn til sikkerhed, ved valg og benyttelse af beklædning, sikkerhedsudrustning, tekniske hjælpemidler og arbejdsstedets indretning.

6.2 Arbejdssikkerhed

Indsatslederen skal sikre, at alle ansatte og frivillige instrueres om sikkerheds- og sundhedsrisiko ved arbejdet og hvordan arbejdet udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt samt korrekt brug af værnemidler.

Instruktionspligten gælder overfor alle, der er beskæftiget med opgaven, uanset om arbejdet er lønnet eller ej.

Hvor kommunen har indgået aftale med en entreprenør om hel eller delvis løsning af opgaven, er entreprenøren ansvarlig for arbejdsmiljøet for egne ansatte. APV skal være tilgængelige for alle ansatte og frivillige såvel som kemisk APV.

6.3. Sikkerhedsarbejdet

Kort gennemgang af sikkerhedsarbejdet

- Indretning af området gennemgås – omklædnings- og spisesteder, renseplads, adgangsveje til kystlinjen, placering af forskellige udstyr m.m.
- Adgangsveje, der mindsker direkte kontakt med olien mest muligt
- Arbejdsredskaber, hjælpemidler, og sikkerhedsudstyr herunder rengøring af materiel og redskaber
- Beklædning og beskyttelsesudstyr evt. leverandør og husk produktblade
- Brug af værnemidler såsom engangstøj, dragter og lignende
- Personlig hygiejne – herunder hvilke håndrensemidler anvendes, husk produktionsblad

Ordforklaring

Specialplaner

Disse specialplaner er administrative planer, der beskriver det konkrete område eller funktion. Der vil dog kunne forekomme dele i planerne, der er af operativ karakter.

Dette bør dog, i vides muligt omfang fremgå af indsatsplanerne.

Indsatsplaner

Indsatsplaner med retningslinjer for den operative håndtering af konkrete hændelsestyper.

Indsatsplanerne er et hjælpeværktøj til startfasen ved en større ulykke eller katastrofe.

Indsatsplanen skal give korte, specifikke anvisninger vedrørende ”Hvem gør hvad, hvor, hvornår og hvordan” i den givne situation.

Instrukser

Instrukser (”actioncards”) er korte med præcise handlingsanvisninger for en bestemt opgave.

Disse instrukser eller actioncards kan omhandle alarmering, varsling m.m.

Instrukser kan f.eks. være hvad Indsatsleder Redningsberedskab (ISL-RB) skal gøre i en given situation.

Skabeloner, lister m.m.

Skabeloner, lister, faktaark og andre dokumenter, der skal understøtte krisestyringen.

Er foruddefineret skema, der skal udfyldes i den specifikke situation med de aktuelle oplysninger. Af skabeloner omfattes f.eks. Logbog/minutrapport for ISL-RB m.m.

Af lister kan f.eks. nævnes telefonliste, materielliste m.m.

Med mere kan f.eks. være en højvandskalender.

Bilag vedrørende naturbeskyttelse

A.1. Naturbeskyttelse

De forskellige naturbeskyttelsesområder er nærmere beskrevet i ”Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter” (Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007).

Bekendtgørelsen udpeger internationale naturbeskyttelsesområder og fastsætter regler for administration af områderne (Fuglebeskyttelsesområder, Habitatområder og Ramsarområder).

A.1.1. Forvaltning af Vadehavet

Tyskland, Holland og Danmark samarbejder om at beskytte Vadehavet i et trilateralt samarbejde om Vadehavet.

De tre lande vedtog i 1997 et fælles forvaltningsgrundlag for Vadehavet i form af en Vadehavsplan og en Fælleserklæring. Planen og Fælleserklæringen blev fornyet i 2010.

Udgangspunktet er, at Vadehavsområdet fra Blåvandshuk til Den Helder i Holland – skal beskyttes mod forurening og nedslidning, samtidig med at der skal være plads til landbrug, fiskeri, turisme og andre erhverv.

Med den fælles forvaltningsplan forpligtiger Tyskland, Holland og Danmark sig til at arbejde for mindskes forureningen af Vadehavet udefra, f.eks. fra de store floder. Det er også aftalt, at der skal sættes ind mod forurening fra skibe og boreplatforme – f.eks. af olieudslivning og boremudder.

Samtidig sættes der begrænsninger på udbygning af havne- og industrianlæg i selve Vadehavsområdet, der sættes stop for etablering af nye sejlrender, og der indføres begrænsning af sejlads med hurtigfærger.

A.1.2. Øvrig beskyttelse af Vadehavet

For at beskytte Vadehavets store naturværdier har både Danmark, Tyskland og Holland udpeget Vadehavet som Fuglebeskyttelses- og Habitatområde (EU Natura 2000), Ramsarområde og Særligt følsomt havområde (PSSA).

Den danske del af Vadehavet er Danmarks største vådområde (106.000 ha) og flere steder, både i Hø Bugt og områder, er der totalt beskyttede kerneområder, mens der i resten af Vadehavet er forskellige begrænsninger for sejlads, jagt og anlægsarbejder.

Området er fredet og udlagt som vildtreservat.

Fredning, beskyttelse og begrænsninger i Vadehavet er nærmere beskrevet i ”Bekendtgørelse om fredning og vildtreservat i Vadehavet” (Bekendtgørelse nr. 867 af 21. juni 2007). Der er tillige udgivet en vejledning til bekendtgørelsen.

A.1.3. Vadehavet som verdensarv

Vadehavet er et enestående naturområde på verdensplan og er udpeget som UNESCO verdensnaturarv.

B.2. Natura 2000

Område 89, Vadehavet er opdelt i 10 delplaner. Til de enkelte planer findes der en områdebeskrivelse.
Område DK009X180 Bolderslev Skov og Uge Skov. Se nedenstående områdebeskrivelse.

Se efterfølgende kortbilag.

B.2.1. Natura 2000 – Esbjerg Kommune

B.2.1.1. Område N89, Vadehavet, delplan for F51 Ribe Holme og enge ved Ribe å og Kongeåen

Fuglebeskyttelsesområdet, der strækker sig fra Tjæreborg i nord til Høgsbro i syd, består primært af vidstrakte, inddigede marskenge, der gennemskåret af flere store vandløb. Mod vest er områderne afgrænset af havdiger med sluser, der bevirker, at områderne er ferske.

Mindre dele af fuglebeskyttelsesområdet (bl.a. Ribe Østerå-området og nogle enge langs vandløbene) er omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser i § 3 og et mindre område ved Ribe Holme i Ribemarsken er fredet.

Der vil her ikke forekomme olieforurening af dette område idet det er beliggende indenfor havdiget, men mindre olieforurenede fugle vil typisk søge tilflugt i disse områder.

B.2.2. Natura 2000 – Esbjerg og Varde Kommune

B.2.2.1. Område 89, Vadehavet, delplan for H78 Vadehavet ved Ribe Å, Tved Å og Varde Å

Naturbeskyttelsesområderne i vadehavsområdet omfatter de nedre dele af å-systemet med udløb i Vadehavet, marsk- og strandengsområder langs fastlandskysten, klit-, strand- og marsklandskaber på Øerne Manø, Fanø og Landli, samt tilstødende havområder. Disse områder er værdifulde fourageringsområder for flere millioner vandfugle. Samtidig er dette kystområde levested for mere end 500 arter af planter og dyr, hvoraf flere ikke forekommer andre steder i verdenen.

B.2.3. Natura 2000 – Varde Kommune

B.2.3.1. Område 89, Vadehavet, delplan for F49 Engarealer ved Ho Bugt

Dette fuglebeskyttelsesområde udgør 2.711 ha. Forsvarsministeriet ejer en mindre del af beskyttelsesområdet i Skødstrup og Mosevrå Enge mod nordøst.

Fuglebeskyttelsesområdet omfatter store strandstrækninger langs vest- og nordsiden af Ho Bugt samt de brække og ferske enge langs Varde Å ind til Varde by. Hovedparten af området er omfattet af bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3.

B.2.3.2. Område 89, Vadehavet, delplan for F55 Skallingen og Langli

Denne del udgør 2.367 ha. Området består af forholdsvis unge klit- og strandengsdannelser. De dynamiske landskaber er stort set alle naturlig dannede, og et særligt træk, er at de også i dag er stort set prægede af de naturlige processer.

Både på Langli og Skallingen findes betydelige flyvesandsdannelser – sandstrande og klitter – som på Skallingen danner grænsen mod det åbne Vesterhav. Den såkaldte inder marsk på Skallingens østside udgør de størst sammenhængende, naturlige strandenge i det danske Vadehav.

Bortset fra enkelte ældre sommerhuse på en begrænset del af Skallingen, er området uden tekniske anlæg. Kreaturer og får afgræsser hver sommer størstedelen af Skallingen.

B.2.3.3. Område 89, Vadehavet, delplan for H 239 Alslev Ådal

Det område dækker et habitatområde på ca. 457 ha, hvor de centrale elementer er selve ådalen og tilstødende eng- og moseområder. Derudover indgår Varde Sønderhede i habitatområdet. Varde Sønderhede er militært øvelsesterræn og ejet af Forsvaret. Alslev Å og Ådal er en vigtig spredningskorridor med forbindelse til Varde Å, Marbækområdet og Vadehavet.

Alslev Å er reguleret over hele forløbet.

Ved sammenløbet, ca. 8 km fra Ho Bugt og Vadehavet, er Varde Å og Alslev Å tidevandspåvirket. Ca. 113 ha af ådalen blev fredet i 1977.

B.2.4. Natura 2000 – Fanø Kommune

B.2.4.1. Område 89, delplan for F53 Fanø

Fanø er en næsten 20 km lang vadehavso, og i fuglebeskyttelsesområdet på øen findes klitter, klitlavninger, klitheder, kørområder og vidtstrakte strandenge. Langs østkysten desuden tagrørssumpe, og inde på øen flere nåletræsbevoksninger. Delområdet har en størrelse på 4.439 ha.

I udpegningsgrundlaget indgår en række sjældne ynglefugle tilknyttet vådområder og kystzonen.

Forår og efterår raster et stort antal gæs, svømmeænder, vadefugle, måger og terner langs Fanøs kyster, og flere arter forekommer i et antal af international betydning. Således er også ålegræsbevoksningerne og strandengene i Vigen ved Næs Søjord meget vigtige opholdsområder for store flokke planteædende vandfugle.

B.2.5 Natura 2000 – Sønderborg Kommune

B.2.5.1 Område 104, Lilleskov og Troldmose

Natura 2000-området Lilleskov og Troldmose har et samlet areal på 685 ha og er afgrænset som vist på kortet. Området er udpeget som habitatområde nr. 189 Lilleskov og Troldmose. Området er ejet af staten og ligger i Sønderborg Kommune samt inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Natura 2000-området ligger på nordøstkysten af Als, nord for Guderup. Habitatområdet indeholder en række habitatnaturtyper, både lysåbne strandengs- og strandvoldsarealer og forskellige skovnaturtyper, især bøgeskov på muldbund i Nørreskoven. Strandengene og de ferske vådbundsområder er afsnøret fra Lillebælt af en høj rullestensstrandvold. I den centrale del af området går engene over i sumpskog, som i områdets sydligste del fortsætter i løvskog på kuperet randmoræne. Desuden findes der i området sø-naturtyper, som bl.a. er levested for stor vandsalamander.

B.2.5.2 Område 105, Augustensborg Skov

Natura 2000-området Augustensborg Skov har et samlet areal på 33 ha og er afgrænset som vist på kortet. Området er udpeget som habitatområde nr. 200 Augustensborg Skov. Natura 2000-området er statsejet og ligger i Sønderborg Kommune og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Natura 2000-området er især udpeget for at beskytte flere typer af løvskove. Det drejer sig om skovhabitattyperne bøgeskov på muldbund, ege-blandskog og elle- og askeskov. Desuden er habitatnaturtypen næringsrig sø på udpegningsgrundlaget for området.

B.2.5.3 Område 197, Flensborg Fjord, Bredgrund og Farvandet omkring Als

Inden for området findes de marine habitatnaturtyper sandbanke, bugter og vige, samt rev. Bugter og vige er den mest dominerende marine naturtype i området. Området er påvirket af eutrofiering og/eller fiskeri. Marsvinene i habitatområde H173 tilhører Bælthavsbestanden, som ifølge DCE Aarhus universitet har gunstig bevaringsstatus. Bestanden er estimeret til lidt over 40.000 marsvin.

B.2.5.4 Område 254 – Sønderskoven og Lambjerg Indtægt

Natura 2000-området Sønderskoven og Lambjerg Indtægt har et samlet areal på 474 ha og er afgrænset som på kortet. Området er udpeget som habitatområde nr. 263 Sønderskoven og Lambjerg Indtægt. Området er statsejet og ligger i Sønderborg Kommune samt inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Området indeholder skovdækkede habitatnaturtyper, lagune og andet kystrelateret lysåbent habitatnatur.

B.2.6. Natura 2000 – Tønder Kommune

B.2.6.1. Område 89, delplan for F67 Ballum Enge og Kamper Strandenge

Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge udgør tilsammen 4.287 ha, og hele området er beliggende udenfor – men op til – habitatområde H78 Vadehavet. Området gennemskæres i den sydlige del af H86 Brede Å. Beskyttelsesområdet består lang overvejende af private arealer.

Der vil her ikke forekomme olieforurening af dette område idet det er beliggende indenfor havdiget, men mindre olieforurenede fugle vil typisk søge tilflugt i disse områder.

B.2.6.2. Område 89, delplan for F60 Vidå, Tøndermarsken og Saltvandssøen

Vidå, Tøndermarsken og Saltvandssøen udgør arealmæssigt 6.498 ha. De vestlige dele – Margrethekog – indgår i habitatområde H78 Vadehavet.

Beskyttelsesområdet består langt overvejende af private arealer, men staten (Fødevareministeriet og Miljøstyrelsen) ejer dog også betydelige dele mod vest. Længst mod vest findes en kunstigt anlagt saltvandssø, hvor vandet fra Vadehavet pumpes ind i et ca. 250 ha stort lavvandet vadeområde bag Det fremskudte Dige.

B.2.7. Natura 2000 – Aabenraa Kommune

B.2.7.1. Område DK009X180 Bolderslev Skov og Uge Skov beliggende ved Jørgensgård Skov

Øst for Aabenraa By ligger et ca. 170 ha stort område primært bestående af skov. Indenfor området forefindes enkelte moser og et overdrev. En del af området ligger ud til kysten og strækker sig ca. 1,4 km langs kysten. Op til området ligger en del beskyttede naturtyper bestående af overdrev, eng og mose.

C.3. Havpattedyr og havfugle

Naturstyrelsen har etableret en beredskabsplan med det formål at sikre en koordineret og effektiv indsats, når havpattedyr og havfugle kommer i nød eller driver døde i land.

C.3.1. Døde sæler og hvaler på private strande

Naturstyrelsen afhenter ikke døde havpattedyr, som er fundet på privat grund. I de tilfælde er det grundejeren selv, der skal skaffe sig af med det døde dyr. Kommunens miljøvagt skal i den anledning kontaktes for en forsvarlig deponering af det døde dyr. Alternativt kan man kontakte sin lokale vildtkonsulent i Naturstyrelsen, der kan rådgive om forsvarlig afskaffelse af det døde dyr.

C.3.2. Døde sæler og hvaler på offentlige strande

På statens kyster og strande vil mindre havpattedyr få lov til at indgå i naturens husholdning, hvor larver og maddiker på sæler og marsvin er godt foder til fugle og fisk, der igen kan være byttedyr for eksempel havørne. Hvis der er særligt mange døde havpattedyr på stranden i forbindelse med sygdom blandt f.eks. sæler, vil de døde dyr blive afskaffet, så de ikke er til gene for badegæster og andre strandgæster i øvrigt.

C.3.3. Store havpattedyr

Hvis man finder et stort havpattedyr såsom barde- og tandhvaler, som er skyllet op på stranden, kan man kontakte Naturstyrelsen - Blåvandshuk.

I samarbejde med Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg vil der blive taget stilling til, hvad der skal stilles op med de større hvaler.

Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg

Fast døgnvagt tlf.nr.: 76 12 20 00

C.3.4. Forladte sælunger

Hvis man ser en sælunge ligge på stranden, skal man lade den være. Sælunger der ligger alene på stranden er oftest ikke forladt, selvom de af og til hyler.

I juni og juli føder sælen sine unger og derfor kan man opleve, at der ligger sæler på stranden.

Hvis sælungen ligger det samme sted på stranden i mere end et døgn, skal man kontakte sin **lokale vildtkonsulent**.

D.4. Naturstyrelsen

D.4.1. Naturstyrelsen

Naturstyrelsen overvåger naturen og vandmiljøet i landsdelen og står for den del af Natura 2000-planlægningen, der er omfattet af skovloven. Derudover ydes hjælp til håndtering af invasive arter og regulering af skadevoldt vildt, afholder jagtprøver og rådgiver om biotopplaner og udsætning af vildt. Naturstyrelsen for Blåvandshuk-området, Vadehavsområdet og Sønderjylland forvalter de arealer som er vist på efterfølgende kort.

D.4.2. Naturstyrelsen – Blåvandshuk

Naturstyrelsen, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl, tlf. 7254 3000, e-mail BLH@nst.dk
Skovrider Ulrik Lorentzen, tlf. 7254 3532, mobil 2141 8646, e-mail ulo@nst.dk
Vildtkonsulent Ole Daugaard-Petersen, tlf. 7254 3529, mobil 2023 0266, e-mail odp@nst.dk

D.4.3. Naturstyrelsen - Vadehavet

Naturstyrelsen Skovridervej 3, Arnum, 6510 Gram, tlf. 7254 3000, e-mail VAD@nst.dk
Skovrider Bent Rasmussen, tlf. 7254 3648, e-mail brasm@nst.dk
Vildtkonsulent Svend Hansen, tlf. 7254 3622, e-mail svh@nst.dk

D.4.4. Naturstyrelsen - Sønderjylland

Naturstyrelsen Sønderjylland, Felstedvej 14, 6300 Gråsten, tlf. 74543500, e-mail sdj@nst.dk
Skovrider Inge Gillesberg, tlf. 72543563, mobil 40339995, e-mail igi@nst.dk
Vildtkonsulent Klaus Sloth, tlf. 72543566, mobil 40307363, e-mail kls@nst.dk

E.5. Prioritering af særlige naturfølsomme områder

For at opnå det bedste resultat ved rensning af kyster for olie, vil det i mange tilfælde, særligt ved forureninger, der strækker sig over større områder og forskellige kysttyper, være nødvendigt at gennemføre en prioritering af, hvor der skal sættes ind med forebyggende tiltag og kystrensning.

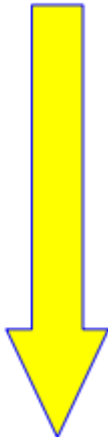
En prioritering er nødvendigt af hensyn til de meget begrænsede personalemæssige og udstyrmæssige ressourcer, der er til stede, men det er også nødvendigt at prioritere indsatsen af hensyn til at undgå, at allerede ilanddrevet olie på et senere tidspunkt spredes for eksempel på grund af højvande og forurener allerede rensede kyststrækninger (remobilisering af olieforureningen).

Ved mindre olieforureninger vil det normalt ikke være vanskeligt at prioritere, hvorledes rensning af kysterne skal gribes an. I de fleste tilfælde vil det blive besluttet, at al olie så vidt muligt skal samles op. Ved meget små olieforureninger kan en evt. nedharvning af olien/parafinen kunne komme på tale. Inden en nedharvning påbegyndes skal det af Miljøvagten være vurderet om forureningen inden for en kort tid af sig selv vil blive nedbrudt eller en nedharvning evt. kan finde sted.

E.5.1. Prioritering af indsats

Prioritering af indsatsen kan ske ud fra overordnede principper:

- Kortlæg omfanget af det forurenede område eller det/de områder, der forventes forurenede.
- Vurder risikoen for remobilisering af olie fra de berørte områder. Denne risikovurdering skal indgå i prioriteringen
- Klassificer de berørte områder jævnfør gældende kortlægning af kysttyper
- Områder med højeste prioritering saneres først
- For områder med den samme prioritet renses først områder med mest olie

Kysttype	Spredning på kysten	Forureningens varighed	Stigende sårbarhed
Klippekyst (Moler .o.lign)	Olien samles i fordybninger og revner og kan danne asfaltlignende belægning.	Uger til år, afhængig af overfladens struktur og bølgepåvirkning	
Sandstrand	Trænger forholdsvis langsomt ned; langsomt i flint sand. Kan danne et asfaltlignende lag på overfladen. Evt. kan vind og bølger dække/afdække olien	Måneder til flere år, afhængig af blandt andet sandkornenes størrelse.	
Stenstrand	Hurtig nedsivning. Evt. dannelse af asfaltlignende lag på overfladen, afhængig af olietype og stenstørrelse.	Måneder til år, blandt andet afhængig af underlaget, samt indholdet af sand og grus.	
Strandeng	Langsom nedsivning i sediment; dannelse af asfaltlignende skorpe på overfladen. Langvarig udsivning til vandet.	Mere end 10 år.	
Marsk	Langsom nedsivning i sediment; dannelse af asfaltlignende skorpe på overfladen. Langvarig udsivning til vandet.	Mere end 10 år	

E.5.2. Forebyggelse, bekæmpelse og oprensning

Forebyggelse, bekæmpelse og sanering af strande m.v. kan ske under anvendelse af principper og materiel, som er angivet i Miljøstyrelsens Vejledning om Strandrensning (Februar 2028), kapitel 12.9 til 12.14, der beskriver rensning og efterrensning af forskellige kysttyper.

F.6. Kystklassificering

ESI-klassificeringen bygger på, at fastlæggelsen af en kystlinjes følsomhed over for olieforurening ikke alene kan ske på baggrund af kystmaterialets beskaffenhed, men også afhænger af de kræfter i form af bølgepåvirkning og tidevand, der påvirker kysten, samt af kystområdets biologiske sårbarhed. Således bygger ESI-systemet på en karakteristik og forståelse af de fysiske kystprocesser, kystmaterialet, kysttype, olietypen, oliens omdannelse og virkninger, og det mønster sedimenttransporten har i det pågældende område, samt den biologiske sårbarhed.

Ved ESI-klassificeringen indgår også, hvor vanskeligt det er at rense en kystlinje for olieforurening.

Skematisk er kystområder, der er udsat for kraftig bølgepåvirkning eller tidevand, og som samtidig har lav biologisk aktivitet, placeret lavt på ESI-skalaen, hvilket betyder, at disse kysttyper har den mindste følsomhed over for olieforurening, mens kyster, der er beskyttet mod kraftig bølgepåvirkning, og som har en stor biologisk aktivitet, er placeret højt på ESI-skalaen, fordi disse kyster er meget følsomme overfor olieforurening.

Områder med opbrudt is kan som udgangspunkt klassificeres som det underliggende kystmateriale. Da det er vanskeligt at rense kyster med opbrudt is, kan sådanne kyster imidlertid gives en højere prioritet både med hensyn til forebyggende tiltag og til oprensning. Fast, sammenhængende is kan som udgangspunkt gives prioriteringsværdien 3 i ESI-tabellen, men det er åbenbart, at tøjvæjr og nedbør i form af sne eller regn kan betyde, at sådanne isdækkede områder må prioriteres op.

Efterfølgende tabel er følsomhedsindeks for forskellige **kysttyper, hvor 1 betegner laveste følsomhed og 10 er den højeste.**

I bilagsdel for den enkelte kommune er der beskrevet, hvilke kysttypestrækninger der er i de forskellige kommuner samt en prioritering af disse.

Følsomheds- indeks – ESI	Beskrivelse af kysten	Kommentarer
1	Udsatte stejle klippekyster samt lodrette menneskeskabte konstruktioner	Høj bølgeenergi vil holde det meste af olien fra kysten. Afsat olie vil som regel hurtigt vaskes væk af bølger. Der kan samles olie over højvandsmærket, hvor den biologiske produktion ikke er særlig stor. I mange tilfælde er rensning ikke nødvendig.
2	Udsatte klippeskær og klippeflader	Høj bølgeenergi vil holde olien borte fra denne kysttype, men der kan samles olie i tidevandssoer, hvor den biologiske påvirkning kan være betydelig. Beslutning om rensning afhænger blandt andet af, om der er rekreative interesser i området og om der er særlige værdifulde biologiske ressourcer.
3	Finkornet sandstrand	Nedsivning af olie i sandet vil normalt være begrænset, hvilket letter mekanisk opsamling af olien. Den biologiske produktion er sædvanligvis lav. Hvis olien ikke samles op, kan den blive liggende måneder afhængig af bølgepåvirkningen. Der er ofte rekreative interesser.
4	Grovkornede sandstrande	Sandstrande med grovkornet materiale er mere følsomme for olieforurening end finkornede strande, da olien trænger dybere ned i kystmaterialet, og faren for at olien begravnes under kystmaterialet er større. Rensning kan være vanskelig, fordi groft sand ikke giver samme stabile underlag som fint sand, og olien kan let blive kørt ned i sandet. Hvis der kun er lille bølgepåvirkning af kysten, kan olien blive liggende i årevis. På mere udsatte steder i måneder.
5	Blandede sand- og stenstrande	Olie kan trænge hurtigt ned i kystmaterialet. Den naturlige fjernelse af olien kan gå langsomt. Der er ofte lav biologisk aktivitet i kystmaterialet pga. udtørring ved lavvande. Ved lille bølgepåvirkning kan olien blive liggende i årevis. Rensning ved fjernelse af kystmaterialet er vanskelig, hvis olien er trængt dybt ned i kystmaterialet.
6	Stenstrande og høfder, stenmoler og kystforstærkninger	Olien trænger hurtigt ned i kystmaterialet og konstruktionerne. Den naturlige fjernelse af olien er langsom. Som regel lav biologisk aktivitet. Ved moderat bølgepåvirkning vil olien blive liggende i årevis. Et fast asfaltlag kan dannes, hvis meget olie når kysten. Rensning ved sedimentfjernelse vanskelig, og fjernelse af sediment kan føre til øget kystnedbrydning.
7	Udsatte tidevandsflader	Sedimentet er mættet af vand, så olien kun i mindre omfang vil trænge ned i dette eller fæste sig til materialet. Olien bliver let transporteret videre langs overfladen til højvandslinien. Der er stor biologisk produktion og stor fare for væsentlig negativ påvirkning.
8	Beskyttede klippekyster, sten og uigennemtrængelige menneskeskabte konstruktioner (moler, kajer m.m.)	Olien kan fæste sig til ujævne overflader, og vil ad naturlig vej fjernes meget langsomt på grund af lille bølgepåvirkning, og kan blive siddende i årevis. Olien bør fjernes. Olieansamlinger i tidevandssoer bør ligeledes fjernes.
9	Beskyttede tidevandsområder og strande med højt organisk indhold	Der er stor biologisk aktivitet, både med hensyn til artsrigdom, mængde og produktivitet. Sammen med lille bølgepåvirkning og blødt substrat, betyder dette, at tidevandsområderne er meget følsomme for olieforurening og meget vanskelige at rense. Olien trænger som oftest ikke særligt langt ned i sedimentet. Tidevandsflader har oftest dårlig bæreevne, og rensning kan betyde, at olie trædes eller køres ned i sedimentet. Olien kan blive liggende i flere år.
10	Strandengs- og marskområder	De mest følsomme kystområder på grund af tilstedeværelsen af mange værdifulde biologiske ressourcer. Vanskelig at rense, stort potentiale for skader og lang restitutionstid. Olien kan blive liggende i årevis på grund af den lave eksponering for bølger.